

**A. RAFIYEV, G. MUHAMMADJONOVA,
T. TOSHPO'LATOV**

O'ZBEK TILI

Ta'lif rus va qardosh tillarda
olib boriladigan mакtablarning
2-sinfi uchun darslik

O'zbekiston Respublikasi Xalq ta'limi
vazirligi tasdiqlagan

To'rtinchi nashr

TOSHKENT—«O'ZBEKİSTON»—2018

UO'K 811.512.133-053.5
KBK 81.20'zb
R27

Taqrizchilar:

- O'. Lafasov* — Toshkent davlat sharqshunoslik instituti dotsenti, f.f.n.,
Z. Polvonova — Chilonzor tumanidagi 90-maktab o'qituvchisi,
H. Bakiyeva — Nizomiy nomidagi TDPU katta o'qituvchisi,
S. Maxsumova — O'zDJTU dotsenti, f.f.n.

SHARTLI BELGILAR:

— To'g'ri o'qing

— Chiroyli yozing

— Soat

Rafiyev A.

R27 O'zbek tili: Ta'lim rus va qardosh tillarda olib boriladigan maktablarning 2-sinfi uchun darslik /A. Rafiyev, G. Muhammadjonova, T. Toshpo'latov. To'rtinchchi nashr. — Toshkent: «O'zbekiston» NMIU, 2018. — 80 b.

UO'K 811.512.133-053.5
KBK 81.20'zb

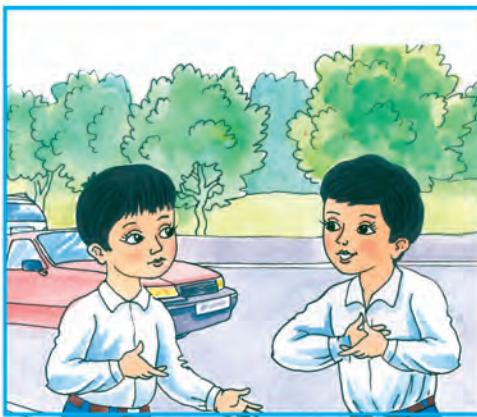
Respublika maqsadli kitob jamg'armasi mablag'ları hisobidan chop etildi.

ISBN 978-9943-25-558-6

© A. Rafiyev va boshq., 2018
© «O'ZBEKİSTON» NMIU, 2012–2018

Mavzu: TANISHUV

- Assalomu alaykum.
- Vaalaykum assalom.
- Bu kim?
- Bu men.
- Siz kimsiz?
- Ismim Aziz. Familiyam ...

Aa
Oo
Nn

an
on
no

Aa	Bb	Dd	Ee	Ff	Gg
Hh	lI	Jj	Kk	LI	Mm
Nn	Oo	Pp	Qq	Rr	Ss
Tt	Uu	Vv	Xx	Yy	Zz
O'o'	G'g'	Shsh	Chch	ng	'

	-		
--	---	--	--

--	--	--

Ana   ona.

Ona,   ana   non.

Aa Aa Aa

Oo Oo Oo

Nn Nn Nn

ana, ona. Ana ona.

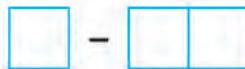

Tt

ta
to
ma
mo

Mm

Aa	Bb	Dd	Ee	Ff	Gg
Hh	Ii	Jj	Kk	Ll	Mm
Nn	Oo	Pp	Qq	Rr	Ss
Tt	Uu	Vv	Xx	Yy	Zz
O'o'	G'g'	Shsh	Chch	ng	,

Ana ot. Mana tom.

Tt Tt Tt

Mm Mm Mm

Ota, mana ot.

Ana ona.

Mana non.

Omon.

Ana onam. Omon, mana ot.

on

na

mo

Ana ona.

Mana non.

Ona, ana non.

li

in
ni
im

Aa	Bb	Dd	Ee	Ff	Gg
Hh	li	Jj	Kk	Ll	Mm
Nn	Oo	Pp	Qq	Rr	Ss
Tt	Uu	Vv	Xx	Yy	Zz
O'o'	G'g'	Shsh	Chch	ng	'

in

it

Mana in. Ana it.

di di di

in in in

Ana it. Mana tom.

Bb**Ll**ba
bo
bi
la
lo
li

Aa	Bb	Dd	Ee	Ff	Gg
Hh	Ii	Jj	Kk	Ll	Mm
Nn	Oo	Pp	Qq	Rr	Ss
Tt	Uu	Vv	Xx	Yy	Zz
O'o'	G'g'	Shsh	Chch	ng	,

bo-bo

lo-la

ol-ma

Bitta bola. Mana olma.

*Bb Bb Bb
Ll Ll Ll**Bobo, ota, ona, bola-oila.
Mana lola.*

O-i-la

 -

 -

 -

 -

Ana in. Mana ot.

Olima, olmani ol.

Omon, inni olma.

Kkka
ko
ki

Aa	Bb	Dd	Ee	Ff	Gg
Hh	Ii	Jj	Kk	Ll	Mm
Nn	Oo	Pp	Qq	Rr	Ss
Tt	Uu	Vv	Xx	Yy	Zz
O'o'	G'g'	Shsh	Chch	ng	,

ki-tob

ka-mon

ka-mar

Mana bitta

ni ol.

*Kk Kk Kk**Mana kitob.**Kitob katta.*

Rr

ra
ro
ri

Aa	Bb	Dd	Ee	Ff	Gg
Hh	Ii	Jj	Kk	Ll	Mm
Nn	Oo	Pp	Qq	Rr	Ss
Tt	Uu	Vv	Xx	Yy	Zz
O'o'	G'g'	Shsh	Chch	ng	,

rom

ar-ra

ka-ram

ni ol.

Bitta

Rr Rr

Ana arva.

Karim, nokni ol.

O'o'

Dd

o't
o'n
ko'
da
do
di

Aa	Bb	Dd	Ee	Ff	Gg
Hh	Ii	Jj	Kk	Ll	Mm
Nn	Oo	Pp	Qq	Rr	Ss
Tt	Uu	Vv	Xx	Yy	Zz
O'o'	G'g'	Shsh	Chch	ng	,

10

o'n

o'r-mon

bo'-ri

da-la

do-i-ra

Óó Óó Óó
Dd Dd Dd

Ónta doira.

Órmon katta.

Katta o'rmon. Mana o'nta doira.

Mana o'rmon. O'rmon katta. O'rmonda bo'rilar bor. O'tkir o'rmonda bo'rini ko'rdi.

-

--	--	--	--	--

10

--	--	--

--	--

-

--	--	--	--

--

-

--	--	--	--

--	--

-

--	--

O'rmonda bōrilar bor.

O'tkir o'rmonda bōrini
kōrdi.

Uu

nu
un
bu

Aa	Bb	Dd	Ee	Ff	Gg
Hh	Ii	Jj	Kk	Ll	Mm
Nn	Oo	Pp	Qq	Rr	Ss
Tt	Uu	Vv	Xx	Yy	Zz
O'o'	G'g'	Shsh	Chch	ng	'

tul-ki

ukki

un

Katta

Mana

Uu Uu Uu

Bu tulki.

Bu ukki.

Yy

ya
yo
yi
ye
yu

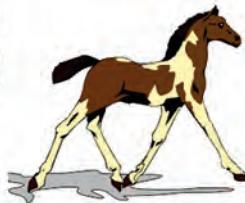
Aa	Bb	Dd	Ee	Ff	Gg
Hh	Ii	Jj	Kk	Ll	Mm
Nn	Oo	Pp	Qq	Rr	Ss
Tt	Uu	Vv	Xx	Yy	Zz
O'o'	G'g'	Shsh	Chch	ng	'

ki-yik

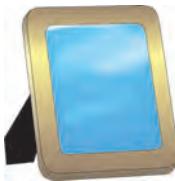

uy

toy

Mana katta

y y y

Bu toy.

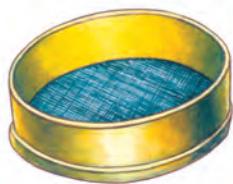
Bu katta uy.

Ee

el
ek
be
me
re

Aa	Bb	Dd	Ee	Ff	Gg
Hh	Ii	Jj	Kk	Ll	Mm
Nn	Oo	Pp	Qq	Rr	Ss
Tt	Uu	Vv	Xx	Yy	Zz
O'o'	G'g'	Shsh	Chch	ng	'

e-lak

e-kin

Bu

Mana

Ee Ee Ee

Daryoda kema kōrindi.

Bu katta elak.

Gg

ga
go
gi
ge
gu

Aa	Bb	Dd	Ee	Ff	Gg
Hh	Ii	Jj	Kk	Ll	Mm
Nn	Oo	Pp	Qq	Rr	Ss
Tt	Uu	Vv	Xx	Yy	Zz
O'o'	G'g'	Shsh	Chch	ng	'

gu-gurt

gul-don

gul

Mana

Bu guldon.

g g g g g g

Umid toyga mindi.

Bu gul.

ng

tong
rang

Aa	Bb	Dd	Ee	Ff	Gg
Hh	Ii	Jj	Kk	Ll	Mm
Nn	Oo	Pp	Qq	Rr	Ss
Tt	Uu	Vv	Xx	Yy	Zz
O'o'	G'g'	Shsh	Chch	ng	'

bod-ring

tong

Tong otdi. Bu bodring. Bu ko'k rang.

ng ng ng
Tong otdi.
Mana bodring.

Ss

sa
so
si
se
su

Aa	Bb	Dd	Ee	Ff	Gg
Hh	Ii	Jj	Kk	Ll	Mm
Nn	Oo	Pp	Qq	Rr	Ss
Tt	Uu	Vv	Xx	Yy	Zz
O'o'	G'g'	Shsh	Chch	ng	,

a-sal

gi-los

so-at

si-ngil

Bu

. Mana

katta

ʃʃ ʃʃ ʃʃ

Singlim erta turdi.

Bu gilos.

Hh**Xx**

ha   xa
ho   xo
hi   xi
he   xe
hu   xu

Aa	Bb	Dd	Ee	Ff	Gg
Hh	Ii	Jj	Kk	Ll	Mm
Nn	Oo	Pp	Qq	Rr	Ss
Tt	Uu	Vv	Xx	Yy	Zz
O'o'	G'g'	Sh sh	Ch ch	ng	,

be-hi

xur-mo

tim-soh

xat

Amir Temur bobo.
Mana behi daraxti.

*Hh Hh Hh**Xx Xx Xx**Hasan Husanga xat berdi.*

Bu – Amir Temur haykali. Bu – daraxt.

Bu – Amir Temur nomli maydon. Maydonda uning haykali bor. Amir Temur buyuk sarkarda.

 -

 -

 -

 -

Maydonda katta haykal
bor. Hilola xolasiga
xurmo berdi.

Pp

pa
po
pi
pe
pu

Aa	Bb	Dd	Ee	Ff	Gg
Hh	Ii	Jj	Kk	Ll	Mm
Nn	Oo	Pp	Qq	Rr	Ss
Tt	Uu	Vv	Xx	Yy	Zz
O'o'	G'g'	Shsh	Chch	ng	,

pax-ta

pal-to

par-ta

Bu paxta. Ana paxta dalasi. Bu issiq palto. Mana parta.

Pp Pp Pp

Bu parta.

Bu-paxta dalasi.

Qq

qa
qo
qi
qe
qu

Aa	Bb	Dd	Ee	Ff	Gg
Hh	Ii	Jj	Kk	Ll	Mm
Nn	Oo	Pp	Qq	Rr	Ss
Tt	Uu	Vv	Xx	Yy	Zz
O'o'	G'g'	Shsh	Chch	ng	,

qa-lam

qo'l-qop

qand

Mana qora qalam. Bu mening qo'lqopim.
Oq qand.

Qq Qq Qq

Qalamni kim oldi?

Bu rangli galam.

**Sh
sh
Ch
ch**

sha	cha
sho	cho
shi	chi
she	che
shu	chu

Aa	Bb	Dd	Ee	Ff	Gg
Hh	Ii	Jj	Kk	Ll	Mm
Nn	Oo	Pp	Qq	Rr	Ss
Tt	Uu	Vv	Xx	Yy	Zz
O'o'	G'g'	Shsh	Chch	ng	,

shox

osh

e-shik

cha-na

che-lak

ol-cha

sh sh

sh sh

Ch ch

Ch ch

Ormonda sher bor.

Charos bir chelak olcha
terdi.

Quyosh
chiqdi.

Paxta terimi
boshlandi.

Shoxga
chumchuq
qo'ndi.

			-		
--	--	--	---	--	--

			-		
--	--	--	---	--	--

		-					-					
--	--	---	--	--	--	--	---	--	--	--	--	--

Shirin, choyga qand sol.
Men choy ichdim.

Jj

ja
jo
ji
je
ju

Aa	Bb	Dd	Ee	Ff	Gg
Hh	Ii	Jj	Kk	Ll	Mm
Nn	Oo	Pp	Qq	Rr	Ss
Tt	Uu	Vv	Xx	Yy	Zz
O'o'	G'g'	Shsh	Chch	ng	,

jo'-ja

jo'-xo-ri

Ja-hon-gir

Bu jo'ja. Jo'ja sariq. Jahongirning jo'jalari bor. U jo'jalariga jo'xori berdi.

Jj Jj Jj

Bu jōxori.

Bular jōjalari.

G'g'

g'a
g'o
g'i
g'e
g'u

Aa	Bb	Dd	Ee	Ff	Gg
Hh	Ii	Jj	Kk	Ll	Mm
Nn	Oo	Pp	Qq	Rr	Ss
Tt	Uu	Vv	Xx	Yy	Zz
O'o'	G'g'	Shsh	Chch	ng	,

g'ij-jak

bog'

g'ildirak

G'ulom g'ijjak chaldi. Bog'da jajji bolalar gul teryaptilar. G'olib bilan G'ani bog'da o'ynadilar.

ҶҶ

Soğ tanda soğlom agl.

Soğliging - boyliging.

Zz

za
zo
zi
ze
zu

Aa	Bb	Dd	Ee	Ff	Gg
Hh	Ii	Jj	Kk	Ll	Mm
Nn	Oo	Pp	Qq	Rr	Ss
Tt	Uu	Vv	Xx	Yy	Zz
O'o'	G'g'	Shsh	Chch	ng	,

u-zum

zi-rak

zeb-ra

zi-na

Zumrad   aqlii   qiz.   Dadasi   Ziyodaga
zirak   olib   berdi.

Zz Zz

Bola odobi bilan aziz.

Zahro bobosiga xat yozdi.

Ff

fa
fo
fi
fe
fu

Aa	Bb	Dd	Ee	Ff	Gg
Hh	Ii	Jj	Kk	Ll	Mm
Nn	Oo	Pp	Qq	Rr	Ss
Tt	Uu	Vv	Xx	Yy	Zz
O'o'	G'g'	Shsh	Chch	ng	,

fil

daf-tar

shi-fo-kor

Bu katta fil. Mana bitta daftar. Mening onam shifokor.

Ff Ff

Farrux daftarga yozdi.
Uning xati chiroylidi.

Vv

va
vo
vi
ve
vu

Aa	Bb	Dd	Ee	Ff	Gg
Hh	Ii	Jj	Kk	Ll	Mm
Nn	Oo	Pp	Qq	Rr	Ss
Tt	Uu	Vv	Xx	Yy	Zz
O'o'	G'g'	Shsh	Chch	ng	,

to-vuq

ve-lo-si-ped

var-rak

Bu tovuq. Tovuq don yedi. Dadam varrak olib berdi. Men velosiped uchdim.

Vv Vv

Toruq suw ichdi.

Vali yaxshi bola.

,
tutuq
belgisi

a'lo
e'lön
va'da
Tal'at
Ra'no
Sur'at

Aa	Bb	Dd	Ee	Ff	Gg
Hh	Ii	Jj	Kk	Ll	Mm
Nn	Oo	Pp	Qq	Rr	Ss
Tt	Uu	Vv	Xx	Yy	Zz
O'o'	G'g'	Shsh	Chch	ng	'

A'zam yomon baho oldi. Dadasi undan xafa bo'ldi. A'zam «a'lo» o'qishga va'da berdi.

 a'lo
e'lön
va'da
Ra'no a'löchi giz.

Mavzu. YANGI YIL

1-topshiriq. Rasmlar asosida suhbatlashing.

ar-cha

Qorbobo va
Qorqiz

archa
o'yinchoqlari

2-topshiriq. Tinglang va takrorlang.

Bugun Yangi yil bayrami. Bayramga Qorbobo va Qorqiz mehmonga keldilar. Biz she'r va qo'shiqlar aytdik. Qorbobo sovg'a berdi. Hamma raqsga tushdi.

3-topshiriq. Topishmoqning javobini toping.

Yozda ham qishda
Bir xil kiyimda.

4-topshiriq. She'rni ifodali o'qing.

SALOM, YANGI YIL!

Salom, yangi yil,
Shodlik kunimiz!
Baxtiyor o'tar
Kun-u tunimiz.

Bizlarni bayram
Xo'p sevintirdi.
Qorbobo bizga
Sovg'a keltirdi.

Keling, bolalar,
Yayrab o'ynaylik.
Yangi yil kuyin
Birga kuylaylik.

Iljos Muslim

1-mashq. Ko'chirib yozing.

Biz arxhani yasatdik.

Unga öyinchoglar osdik.

5-topshiriq. Suhbatni o'qing va tarjima qiling.

- Yangi yil bayrami qachon bo'ldi?
- Yangi yil bayrami bugun bo'ldi.
- Bayramga kimlar keldi?
- Bayramga Qorbobo va Qorqiz keldi.
- Kim sovg'a berdi?
- Qorbobo sovg'a berdi.

2-mashq. Rasmlar o'rniga so'zlar qo'yib yozing.

Archa bayrami bo'ldi. Bayramga
va keldi. Qorbobo bizga
berdi.

6-topshiriq. She'rni ifodali o'qing.

QOR

Olcha guli bargiday,
O'ynab, uchib yog'ar qor.
Ajab qorga qarayman,
Ko'zimda yashnar bahor.

Yosh-u qarisi bari
Dilida qordan viqor.
Olmosday qor tagida
Kuladi ko'rkam bahor.

Zulfiya

3-mashq. Maqollarni o'qing va ko'chirib yozing.

Bugungi ishni ertaga
qoyma. Bilim-agl chirogi.

Mavzu: SANAYMIZ

1-topshiriq. Rasmlar asosida suhbatlashing.

--	--	--	--	--	--	--

— Bular nimalar?	— Kataklar nechta?
— Bular koptoklar.	— Kataklar oltita.
— Koptoklar nechta?	
— Ular uchta.	

2-topshiriq. Sanang va to‘g’ri talaffuz qiling.

1 — bir	4 — to‘rt	7 — yetti
2 — ikki	5 — besh	8 — sakkiz
3 — uch	6 — olti	9 — to‘qqiz
		10 — o’n

1-mashq. O‘qing va suhbatni davom etting.

- Bu sinf kattami?
- Ha, bu sinf katta.
- Sinfda nechta parta bor?
- Sinfda o’n beshta parta bor.

- Senda nechta kitob bor?
- Menda beshta kitob bor.

2-mashq. O'qing va ko'chirib yozing.

ikki	ikkita	olti	oltita
+ta		yetti	+ta
uch	uchta	sakkiz	yettita
			sakkizta

3-topshiriq. Daftaringizga quyidagi rasmni chizing. Bo'sh kataklarga sonlarni tartib bilan yozing.

1	2	
4		
7		

2	3	
	7	
	5	
	4	

2	4	
5		7
1		3
6		8
7		9

4-topshiriq. Matnni o'qing, raqamlarni so'z bilan yozib, gaplarni ko'chiring.

Xonamda 2 ta stol, 4 ta stul bor. Stolning ustida 7 ta darslik, 3 ta ertak kitobi turibdi.

Qalamdonimda 5 ta ruchka, 10 ta rangli qalam bor. Papkamda ham 2 ta darslik, 4 ta daftar bor.

Deraza oldiga 2 ta guldon qo'yilgan.

5-topshiriq. She'rni tinglang va takrorlang.

— Bir, ikki, besh, olti!

— Besh, olti deb kim aytdi?

Adashib ketdi Sotti,

Ikki son hatlab o'tdi.

To'rtadan keyin besh kelar,

Bir-biriga esh kelar.

Sotti buni bilmaydi,

Hammamizni qiynaydi.

— Qani, boshdan boshlaymiz,

Cho'p donalar tashlaymiz.

— Bir, ikki, uch, to'rt, besh!

Yaxshi aytdik buni tez...

Adham Karimov

3-mashq. Nuqtalar o'rniga sonlarni qo'yib, ko'chirib yozing.

Mana ... ta daftar. Menda ... ta kitob bor. Aziz ... ta daftar, ... ta qalam

oldi. Sinfimizda ... ta o'quvchi bor.
Bugun darsga ... ta o'quvchi kelmadi.

6-topshiriq. Rasmlar asosida gap tuzing.
Gaplarni daftaringizga ko'chirib yozing.

Mana ta behi.

Mana bu ta olma.

Bu ta xurmo.

7-topshiriq. Sonlarni to'g'ri talaffuz qiling.

10	—	o'n	60	—	oltmis
20	—	yigirma	70	—	yetmis
30	—	o'ttiz	80	—	sakson
40	—	qirq	90	—	to'qson
50	—	ellik	100	—	yuz

4-mashq. Sonlarni to'g'ri talaffuz qilib o'qing
va ular ishtirokida gaplar tuzing.

9 ta kitob	18 ta ishchi
15 ta daftar	19 ta dehqon
25 ta qiz bola	30 ta archa
20 ta o'g'il bola	40 ta bola
10 ta rasm	50 ta yulduz

Mavzu: O'QUV QUROLLARI

1-topshiriq. O'quv qurollari nomini ayting va so'z birikmalari tuzing.

2-topshiriq. Lug'atni o'qing.

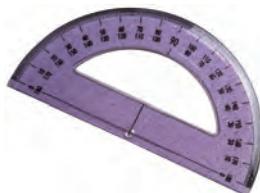
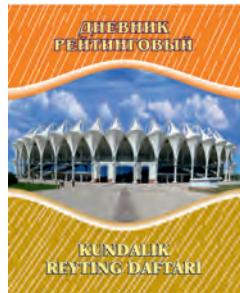
o'chirg'ich — резинка

chizg'ich — линейка

kundalik daftар — дневник

bo'r — мел

3-topshiriq. Rasmlar asosida suhbatlashing.

- Kimda o'chirg'ich bor?
- Menda o'chirg'ich bor.
- Chizg'ich qani?
- Mana chizg'ich.

1-mashq. Rasmlar o'rniga so'zlarni yozib qo'ying.

Kecha men

sotib oldim. Bu mening

im. Mana rangli lar.

4-topshiriq. Topishmoqlarning javobini toping.

Olsam qo'lga,
Tushar yo'lga.

Ongimizga nur sochar,
Sirlar eshigin ochar.

Mustaqil ish. Kitob, qalam, o'chirg'ich, bo'r so'zlari ishtirokida gaplar tuzing.

5-topshiriq. Suhbat matnini o'qing va da-vom ettiring.

- Bu kimning kundaligi?
- Bu mening kundaligim.
- Bu sening qalamingmi?
- ... .

2-mashq. Nuqtalar o'rniga kerakli harflarni qo'yib so'z hosil qiling va gaplar tuzing.

K .. t .. b,   q .. la ..,   o' .. ir .. i ..,
.. uch .. a.

6-topshiriq. Gaplarni o'qing va ona tilingizga tarjima qiling.

Rustam doskaga sanani yozdi. Bu bo'r. Bo'rni ol. Kitob, daftaringni parta ustiga qo'y. Kitobni toza tut.

3-mashq. Maqollarni ko'chirib yozing.

Aql yoshda emas, boshda. Olim bo'lsang, olam seniki. Kitobdan yaxshi do'st yo'q. Ikki tingla, bir so'zla.

7-topshiriq. Savol-javoblarni o'qing, ona tilingizga tarjima qiling.

- Bu kimning kitobi?
- Bu mening kitobim.
- Bu sening daftaringmi?
- Yo'q, bu mening daftaram emas.

4-mashq. O'qing va ko'chirib yozing.

Biz ikkinchi sinfda o'qiymiz. Bizning turli o'quv qurollarimiz bor. Bu o'zbek tili kitobimiz. Bu ish daftari. Rangli ruchka va qalamlardan foydalanamiz.

5-mashq. Gaplarni o'qing va daftaringizga ko'chiring.

Bu nima? Bu kitob. Bu nima? Bu daftar. Bu bizning kitobimiz. Sening daftaring. Mana qora qalam. Bu yangi kundalikmi? Ha, bu yangi kundalik. Sen o'quv quollaringni asraysanmi? Ha, asrayman. Ular menga har kuni kerak bo'ladi.

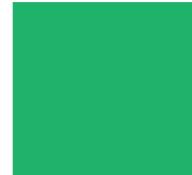
Mustaqil ish. Berilgan so'zlarning rasmini chizing. *Chizg'ich, qalam, daftar.*

Mavzu: RANGLAR

1-topshiriq. Namunadagidek suhbatlashing.

- Bu qaysi rang?
- Bu yashil rang.
- U qanday lola?
- U sariq lola.

1-mashq. O'qing va rasmlar asosida gaplar tuzing.

- Bu bino qanday? — Karam nechta?
- Bino katta va ... . — Karam ... .
- Gilos qanday rangda? — U oqmi?
- Gilos ... rangda. — Yoq, u ... .

2-topshiriq. Rasmlarda nimalarni ko'ryapsiz? Ranglarini aytib bering.

Namuna: Bu qizil lola.

3-topshiriq. Rasmlar o‘rniga so‘zlar qo‘yib daftaringizga ko‘chiring.

Bu qanday olma? Bu yashil

U qanday lola? U qizil

2-mashq. Matnni o‘qing va ko‘chirib yozing.

Sovg‘a

Kecha Yulduzning tug‘ilgan kuni edi. Do‘satlari turli sovg‘alar olib keldilar. Lobar har xil rangli pufaklar, Odil oppoq atirgullar sovg‘a qildi. Yulduz sovg‘alardan juda xursand bo‘ldi.

4-topshiriq. Suhbatni o‘qing.

- Bu qaysi rang?
- Bu yashil rang.
- Bu gullar qanday rangda?
- Bu gul qizil, bunisi esa sariq rangda.

3-mashq. Gaplarni o‘qing.

Karimning rangli qalamlari bor. Ular o‘n ikkita. Karimda oq, qora, qizil, ko‘k,

yashil, sariq, jigarrang, kulrang qalamlar bor.

5-topshiriq. Savollarga javob bering.

1. Kimda rangli qalamlar bor?
2. Rangli qalamlar nechta?
3. Karimda qanaqa rangli qalamlar bor?

6-topshiriq. Topishmoqni o'qing, javobini toping.

Safda o'n ikki askar,
Bo'yi, basti barobar.
Yo'nsang yog'och po'stini
Rasmlarga berar rang.

4-mashq. Rasmlar asosida gaplar tuzing.

Ikkita ... olma. Shaftoli katta va ... .

7-topshiriq. She'rni tinglang, jo'r bo'lib ayting.

Yashil, qizil, sariq rang,
Ketma-ket yonar, qarang!
Tariqvoy yo'l chetida
Kuzatar, boshi garang.

Ko'zin qisib svetofor
Der: Tariqvoy, shoshmay tur!
Yashil ko'zim yonganda,
Yo'l ochiq — bemalol yur.

T. Bahromov

Mustaqil ish. Albomingizga kamalak rasmini chizing, uni yetti xil rangga bo'yang.

5-mashq. Suhbat matnini to'ldiring.

- Osmon qanday rangda?
- Osmon havorangda.
- Bu gullar qanday rangda?
- Bu qizil gul, ana u esa sariq gul.

6-mashq. O'qing. Ranglarni ifodalagan so'zlarni daftaringizga ko'chiring.

Bu yashil olma. Kulrang palto. Havorang ko'ylak. Jigarrang shim.

8-topshiriq. Matnni o'qing, mazmunini so'zlab bering.

Bu bizning bog'. Bog'imizda turli gullar bor. Bobom bilan bog'ga chiqdik. Men

bobomdan bilmagan ranglarimni so‘radim.
Bu qaysi rang? Bu olovrang. Bu-chi? Bu
ko‘k rang. Nimaga gullar turli rangda?
Chunki ularni tabiat shunday yaratgan, —
deb javob berdilar.

Mustaqil ish. Berilgan savolga yozma
javob yozing. Sizga qaysi ranglar yoqadi?

9-topshiriq. She’rlarni ifodali o‘qing. Rang
bildirgan so‘zlarni izohlang.

QIZILGUL

Qizilgulning g‘unchasi
Atir to‘la xumchasi.
Yaproqlari yostiqcha,
Tikanlari ortiqcha.

PAXTA VA CHIGIT

Paxtaginam lo‘ppicha,
Chanoqlari do‘ppicha.
O‘zi – oppoq,

Bir qarang
Bolachasi –
Jigarrang.

Anvar Obidjon

Mavzu: TANA A'ZOLARI

1-topshiriq. Rasmlar asosida suhbatlashing.

- Aziz nima qilyapti?
- Aziz tishini tozalayapti.
- Lola-chi?
- Lola qo'lini yuvyapti.

1-mashq. O'qing va to'g'ri talaffuz qiling.

Uning qo'li toza. Sevaraning sochlari sariq. Saida, sochingni tara. Aziz tishini tozalayapti. Akmal yuzini yuvyapti. U qo'lini sochiq bilan artyapti.

Lug'at

qo'l	— рука	artmoq	— вытираТЬ
toza	— чистый	tish	— зуб
soch	— волос	yuz	— лицо

2-topshiriq. Rasmdagi bolaning tana a'zolari nomlarini ayting, namunadagidek suhbatlashing.

Namuna:

- Bu nima?
- Bu ko‘z.
- Uning ko‘zi qanday?
- Uning ko‘zi qora va katta.

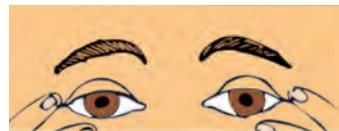

2-mashq. Topishmoqlarni o‘qing va javobini yozing.

Katta kichik besh o‘rtoq,
To‘plansa bo‘lar to‘qmoq.

Ikki aka-uka yashaydi,
Bir-birini ko‘rmaydi.

3-mashq. Suhbat matnini davom ettiring.

- Bu kim?
- Bu Botir.
- Uning bo‘yi qanday?
- Uning bo‘yi baland.
- Sochi-chi?
- ... .

4-mashq. To‘g‘ri talaffuz qiling va ko‘chirib yozing.

Bir supacha,
Besh bekacha.

Teg, teg desam tegmaydi,
Tegma desam tegadi.

3-topshiriq. She‘rni tinglang va jo‘r bo‘lib takrorlang.

Ota-oná — ikki so‘z,
Biri qosh-u, biri ko‘z.
Bir-biridan qimmatli,
Mehri daryo, himmatli.

Tolib Yo‘Idosh

5-mashq. Nuqtalar o‘rnini to‘ldiring. Daftaringizga yozing.

Bu ... qo‘lim. Botir ... tarayapti. Ertalab ... yuvamiz. Nodiraning sochi ... .

Foydalanish uchun so‘zlar: *tishlarimizni, sochini, mening, qora*.

4-topshiriq. She'rni ifodali o'qing. She'r nima haqida ekanligini gapirib bering.

BARMOQCHA

Ounasining kaftiga
Kaftin qo'yib Gulasal,
Barmoqlarni o'Ichardi
Erkalanib har safar.

Kichkina-ku barmog'ing,
Dedi bir kun onasi.
Axir barmog'im, – der, u
– Barmog'ingiz bolasi.

(«G'uncha» jurnalidan)

6-mashq. Topishmoqlarni o'qing va javobini yozing.

Qator-qator tosh terdim,
Jayron otni bo'sh qo'ydim.

Mustaqil ish. To'g'ri talaffuz qiling.

Bir oyoqlab turdi laylak,
Nog'orani chaldi tak-tak.
Bir oyog'i charchab qoldi,
Bitta baqa tutib oldi.

Mavzu: KIYIMLAR

1-topshiriq. Rasmlar asosida suhbatlashing.

- Qizcha nima kiydi?
- U ko‘ylak kiydi.
- Nimcha ham kiydimi?
- Ha, nimcha ham kiydi.

- Bu kamar qanday?
- U juda chiroyli.

2-topshiriq. O‘qing va to‘g’ri talaffuz qiling.

Bu payroq kichikmi? — Yo‘q, bu katta payroq. Qizil nimchani kiyasanmi? — Kiymayman. O‘ktam nima kiygan? — U oq ko‘ylak kiygan. Bu etik yangimi? — Yo‘q, bu etik eski. Qani, shimingni tozala. Ro‘molni kir qilma.

Lug‘at

payroq — носки

oq — белый

kichik — маленький

etik — сапог

kiymoq — одевать

yangi — новый

ko‘ylak — рубашка

eski — старый

1-mashq. Tinglang va so'zlarni ko'chirib yozing.

Ko'yak, shim, paypoq, etik, do'ppi, qalpoq.

3-topshiriq. Rasmlarda nimalarni ko'ryapsiz? Nomini ayting va namunadagidek suhbatlashing.

Namuna: — Bu shimmi?

- Ha, bu shim.
- Shimni kim kiyadi?
- Shimni o'g'il va qiz bolalar kiyishadi.
- Bu to'n kimniki?
- Bu to'n bobomniki.

4-topshiriq. To'g'ri talaffuz qiling va topishmoqning javobini yozing.

Besh xonaga bir yo'lak,
Qo'lingga loyiq ko'yak.

2-mashq. O'qing va ko'chirib yozing.

Oyijonim bayramga ko'yak tikib berdilar.
Ko'ylagimga hammaning havasi keldi.

Mustaqil ish. Harflar qo'yib, so'zlar va ular ishtirokida gaplar tuzing, gaplarni daftaringizga ko'chiring.

Ko'y . ak, sh . m, pa . to, d . ppi.

5-topshiriq. Tinglang va jo'r bo'lib aytинг.

DO'PPI

O'zbeklikka tushgan xos,
Yigitlarga do'ppi mos.
G'ururlarga boy bo'lib,
Boshga qo'ngan oy bo'lib.
Gard yuqtirmay kiygan ham,
O'z do'ppisin suygan ham.
Ramzin boshga ko'tarar,
Mag'rur o'zbek atalar.

Odil Abdurahmon

6-topshiriq. Berilgan so'zlarni tartib bilan qo'yib, gaplarni yozing.

Namuna: Qishda etik kiyaman.

chiroyli	qalpog'imni	kiydim
oppoq	mening	ko'ylagim
palto	Go'zal	kiydi

7-topshiriq. She'rni ifodali o'qing.

KO'YLAGIM

Yangi ko'yak tikdilar
Ayajonim bayramga.
Sevinchimga sig'mayin,
Rahmat dedim ayamga,
Ko'ylagim, ho, ko'ylagim,
Kiysam kelar o'ynagim.

Po'lat Mo'min

3-mashq. Nuqtalar o'rniga kerakli so'zlarni qo'ying.

Kiyimingni iflos ... . Sovuqda bosh kiyimsiz ... . Bolalar ob-havoga qarab ... . Yozda odamlar issiq ... .

Foydalanish uchun so'zlar: *kiyinislari kerak, yurma, qilma, kiyinmaydilar.*

Mustaqil ish. Kiyimlar mavzusida uchta gap tuzing.

Namuna: Dugonamning chiroyli ko'ylagi bor.

Mavzu: YIL FASLLARI

1-topshiriq. Suhbatni davom ettiring.

- Bir yilda nechta fasl bor?
- Bir yilda to'rt fasl bor.
- Har faslda nechta oy bor?
- Har faslda uch oy bor.

2-topshiriq. She'rni o'qing va jo'r bo'lib takrorlang.

O'tib ketdi kuz chog'i,
Yetib keldi qish yana.
Keng muzlik quchog'ida
Bolalar tortar chana.

Illyos Muslim

1-mashq. Ko'chirib yozing.

Yerni qor bosar,
Soyni muz bosar,
Shamol tinsa sal,
Bu qaysi mahal?

Po'lat Mo'min

3-topshiriq. Tinglang va takrorlang.

Bahorda daraxtlar gullaydi. Yozda mevalar pishadi. Kun issiq bo'ladi. Kuzda

daraxtlarning barglari sarg‘ayadi. Qishda qor yog‘adi, sovuq bo‘ladi.

4-topshiriq. Suhbat matnini o‘qing va davom ettiring.

- Hozir qaysi fasl?
- Hozir bahor fasli.
- Bahor faslida havo qanday bo‘ladi?
- Bahor faslida havo iliq bo‘ladi.
- Yozda-chi?
- ... .

5-topshiriq. Rasmlarda nimalarni ko‘ryapsiz? Nomini ayting va namunadagidek suhbatlashing.

Namuna: Bu qish fasli. Qish faslidan so‘ng bahor fasli keladi.

2-mashq. O'qing va ko'chirib yozing.

Qishda havo sovuq bo'ladi. Kun qisqa, tun uzun bo'ladi. Bahorda havo iliq bo'ladi. 22-martda kun va tun tenglashadi. Yozda havo issiq bo'ladi. Kun uzun, tun qisqa bo'ladi. Kuzda daraxtlarning barglari sarg'ayadi. Kun qisqarib, tun uzayib boradi.

3-mashq. Kerakli harflarni qo'yib, so'zlar hosil qiling va ular ishtirokida gaplar tuzing. Gaplarni daftaringizga ko'chiring.

q	sh
---	----

m	r	t
---	---	---

sh	m	I
----	---	---

y	m		r
---	---	--	---

6-topshiriq. Suhbat matnini o'qing va davom ettiring.

— Hozir qaysi fasl?

— ... .

— Bahor faslidan keyin qaysi fasl keladi?

— ... .

— Yozning birinchi oy qanday nomlanadi?

— ... .

4-mashq. O'qing va tarjima qiling.

Bir yilda nechta fasl bor? — Bir yilda to'rt fasl bor. Hozir qaysi fasl? — Hozir qish. Qishda nima yog'adi? — Qishda qor yog'adi. Yana yomg'ir yog'adi. Bahorda ham yomg'ir yog'adi. Yana qanday fasllar bor? — Bahor, yoz, kuz fasllari bor.

Lug'at

yil — год

fasl — сезон, период

hozir — сейчас

qish — зима

qor — снег

bahor — весна

yomg'ir — дождь

yana — ещё

yoz — лето

kuz — осень

7-topshiriq. Savollarga javob bering.

1. Bir yilda nechta fasl bor?
2. Bir fasl necha oydan iborat?
3. Fasllar nomini ayting.
4. Hozir qaysi fasl?

8-topshiriq. Tinglang va jo'r bo'lib ayting.

YOZ

Shamol esadi g'ir-g'ir,
Yam-yashildir qir-adir.

Pishqirib oqar anhor,
Yurtimga keldi bahor...

Fasllarning ichida
Betakrori ekan yoz.
Chunki uning bag'rida
Ko'ngillar topar e'zoz.

Bog'lar qo'ynida shig'il,
Mevalar mehmonnavoz.
Daraxtlar shira bog'lab,
O'ziga berar pardoz.

Dildora Muhiddin qizi

5-mashq. O'qing va ko'chirib yozing.

- Bir yilda to'rt fasl bor.
- Qish, bahor, yoz, kuz.
- Har faslda uch oy.
- Qish: dekabr, yanvar, fevral.
- Bahor: mart, aprel, may.
- Yoz: iyun, iyul, avgust.
- Kuz: sentabr, oktabr, noyabr.

Mustaqil ish. Kuz va qish fasllari haqida nimalarni bilasiz? Daftaringizga yozing.

Mavzu: HAFTA KUNLARI

1-topshiriq. Suhbat matnini o'qing.

- Bir oy necha kundan iborat?
- Bir oy 30 yoki 31 kundan iborat.
- Bir oyda necha hafta bor?
- Bir oyda 4 hafta bor.
- Bir haftada necha kun bor?
- Bir haftada yetti kun bor.

2-topshiriq. Gaplarni o'qing. Sonlar ifodalingan so'zlarni raqamlarga aylantirib daftaringizga yozing.

Bir yilda o'n ikki oy bor. Har bir oy to'rt haftadan iborat. Ayrim oylar o'ttiz yoki o'ttiz bir kundan iborat. Fevral oyida yigirma sakkiz yoki yigirma to'qqiz kun bor.

1-mashq. Savollarga javob bering.

- Bugun nechanchi sana?
— ... .
- Haftaning nechanchi kuni?
— ... .

- Hozir qaysi oy?
- ... .
- Yilning nechanchi oy?
- ... ...

Mustaqil ish. Nuqtalar o'rnini to'ldiring.
Daftaringizga ko'chiring.

Bugun dushanba. Ertaga ... . Biz sinfimiz bilan shahar bo'ylab sayohatga chiqamiz. ... olish kuni oilamiz bilan teatrga borishni rejalashtirdik. Dam olish kundan so'ng ... ... boshlanadi.

Foydalanish uchun so'zlar: *seshanba, dam, ish kuni.*

3-topshiriq. Matnni o'qing. Eslab qoling.

Bir hafta yetti kundan iborat:
Haftaning birinchi kuni dushanba.
Haftaning ikkinchi kuni seshanba.
Haftaning uchinchi kuni chorshanba.
Haftaning to'rtinchi kuni payshanba.
Haftaning beshinchi kuni juma.
Haftaning oltinchi kuni shanba.
Haftaning yettinchi kuni yakshanba.

2-mashq. Nuqtalar o‘rniga kerakli so‘zlarni qo‘yib daftaringizga ko‘chiring.

Bir haftada ... kun bor. Bugun ..., haftaning birinchi kuni. Hamma ... va ishga boradi. Dushanba kuni ... soat darsimiz bor.

Foydalanish uchun so‘zlar: *o‘qishga, besh, yetti, dushanba*.

Mustaqil ish. Berilgan so‘z va so‘z birikmalarini daftaringizga ko‘chiring.

Kecha, bugun, erta, ertaga, indin, ish kuni, dam olish kuni.

4-topshiriq. Suhbat matnini to‘ldiring.

— Bugun haftaning qaysi kuni?

— ... .

— U qanday nomlanadi?

— ... .

3-mashq. Nuqtalar o‘rnini to‘ldiring.

Bugun yakshanba. ... olish kuni.
Yakshanba kuni biz dam ... . Uyimizga ... keladi.

Foydalanish uchun so‘zlar: *yakshanba*, *olamiz*, *dam*, *o‘rtoqlarim*.

Mustaqil ish. Qaysi hafta kuni nomida «U» harfi bor? Savolga javob yozing.

5-topshiriq. She’rni ifodali o‘qing.

Yakshanbada	Payshanbadir!
Yetti o‘g‘lon —	Qolganini bilamiz-ku!
Og‘a-ini.	Yakshanbani
Bir-bir mehmon	Sevamizku!
Har bir kun.	Eng kichigi
Bizga orzu	Yakshanbamiz
Olib kelar	Uyda qolib,
Dilga tuyg‘u	Biz hammamiz
Solib kelar	Katta bog‘da
Eng kattasi	Sayr etamiz
Dushanbadir!	Yoki tog‘da
O‘rtanchasi	Gul teramiz.

Humoyun

Lug‘at

yetti o‘g‘lon — семеро братьев
og‘a-ini — друзья
o‘rtancha — средний

Mavzu: OZIQ-OVQATLAR

1-topshiriq. Rasmlar asosida suhbatlashing.

asal

sariyog'

qand

choy

palov

somsa

sho'rva

- Nonushtada nima yeydilar?
- Non bilan sariyog'.
- Nima ichadilar?
- Choy bilan sut.

1-mashq. Suhbatni rollarga bo'lib o'qing.

- Choy bormi?
- Ha, bor. Marhamat, oling.
- Rahmat, men shirin choy ichaman.
- Stolda nimalar bor?

- Stolda choy, sut, qand, asal, sariyog' bor.
- Gulnora nima ichyapti?
- Choy ichyapti.
- Choy issiqmi?
- Ha, choy issiq.
- Dildora nima yeypapti?
- U non bilan sariyog' yeypapti.

Mustaqil ish. Lug'atdagi so'zlar ish-tirokida gaplar tuzing.

Lug'at

sut — молоко
asal — мёд
qand — сахар

ichmoq — выпить
issiq — тёплый, горячий
sariyog' — сливочное
 масло

2-topshiriq. Rasmlarda nimalarni ko'ryapsiz? Nomlarini ayting va namunadagidek suhbatlashing.

Namuna: Bu nima? — Bu palov. — Sizga palov yoqadimi? — Bizga palov juda yoqadi. — Bu somsa issiqmi? — Ha, issiq.

2-mashq. To'g'ri talaffuz qiling va ko'chirib yozing.

Odobli bola elga manzur.
Gulnora choy ichdi.

3-topshiriq. Tinglang va takrorlang.

Gul, gilos, guruch, gugurt, eshik, etik, mehnat, Ergash, tesha, kema.

4-topshiriq. Mustaqil ishni bajaring. Sizga qanday oziq-ovqat yoqadi? Og'zaki gap tuzing.

Namuna: — Menga qaymoq yoqadi.
Sizga-chi?

3-mashq. Kerakli harflarni qo'yib, so'zlar hosil qiling va ular ishtirokida gaplar tuzing. Gaplarni daftaringizga ko'chiring.

s	i
---	---

q	n
---	---

q	y	m	q
---	---	---	---

5-topshiriq. She'rni tinglang va jo'r bo'lib takrorlang.

OPPOQ QANDIM

Choya solsam
Terib-terib,
Sen ketasan
Tezda erib,
Oppoq qandim
Yumshoq qandim.

Kir qo'l bilan
Ushlamayman.
Uvol qilib
Tashlamayman,
Oppoq qandim
Yumshoq qandim.

Shirin bo'lar
Ichgan choyim,
Hamma sendan
Xursand doim,
Oppoq qandim
Yumshoq qandim.

Po'lat Mo'min

Mustaqil ish. She'rni tinglang. Taomlarga oid so'zlarni toping va yozing.

QAYSI TAOM SHIRIN?

Maktabdan qaytisharkan
Ochqashib sinfdoshlar,

Shirin taom haqida
Gulnoraxon bahs boshlar:

— Oyim palov damlasa,
Doimo chiqar xushta'm,
Chunki oyijonimga
Ko'maklashaman men ham.

— Palov-ku yaxshi, lekin
Sho'rva ham yomon emas.
Ayniqsa, xo'p qaynatsang, —
Deb gapga tushar O'lmas.

Suhbat qizib borarkan,
Semizlikdan hansirab
Dangasa Boqi polvon
So'z boshlar qornin silab:

— Xushxo'r yemish juda ko'p,
Chuchvara, manti, lag'mon.
Barisi ko'ngil tortar,
Barisi jonga darmon...

Abdurahmon Akbar

Mavzu: IDISHLAR

1-topshiriq. Rasmlar asosida suhbatlashing.

- Bular nimalar?
- Bular pichoq, qoshiq va sanchqilar.
- Kosa va laganga nima suziladi?
- ... .

1-mashq. O'qing va ko'chirib yozing.

Idishlar qayerda? — Idishlar javonda. Menga qoshiq bering. Menga katta lagan olib bering. Dasturxonga oltita sanchqi qo'ying. Stolda kosa bilan likopcha bor.

Lug'at

idish — посуда
javon — шкаф
qoshiq — ложка
nechta — сколько

lagan — большая тарелка
sanchqi — вилка
qo'ymoq — ставить
likopcha — тарелка

2-topshiriq. Namunadagidek suhbatlashing.

- Namuna:** — Bu nima? — Bu lagan.
— Laganni nima qilasiz? — Laganga osh suzamiz.
— Bu qoshiqmi? — Ha, bu qoshiq.
— Qoshiq bilan nima qilasiz? — Qoshiq bilan ovqat yeymiz.

3-topshiriq. Tinglang va rollarga bo‘lib o‘qing.

- Dasturxonda nimalar bor?
— Dasturxonda likopcha, qoshiq, piyola, choynak bor.
— Likopchaga shirinliklar qo‘yganmiz.
— Hozir choy ichmoqchimiz.

2-mashq. Kerakli harflarni qo‘yib, so‘zlar hosil qiling va ular ishtirokida gaplar tuzing, gaplarni daftaringizga ko‘chiring.

i   sh   o   s   q   z   n   i   ch   q

3-mashq. To‘g‘ri talaffuz qiling va ko‘chirib yozing.

Dasturxonga idishlarni qo‘ying. Mana likopcha, qoshiq, choynak.

Choynakda choy bor. Bu piyola.
Piyolada choy ichamiz.

Mustaqil ish. Tez aytishni takrorlang.

Oq choynakka oq qopqoq,
Ko'k choynakka ko'k qopqoq.

Lug'at

қорқоқ — крышка
ко'к — синий

4-topshiriq. She'rni tinglang va jo'r bo'lib takrorlang.

IDISH-TOVOQLAR

Oshxonaning ko'rki — biz,
Ahil og'a-inilar.
Pishgan taomlaringiz
Bag'rimizga quyilar...
Birimiz Kosa, yana
Birimiz Lagandirmiz.
Kim — Likopcha, kim — Tovoq
Nomini olgandirmiz.

Muhiddin Omon

Nutqiy mavzular bo'yicha o'zbekcha-qoraqalpoqcha LUG'AT

Jańa jıl

archa — arsha
Yangi yil — Jańa jıl
Qorbobo — Ayaz baba
Qorqiz — Qar qız
mehmon — miyman
qo'shiq — qosıq
raqs — ayaq oyını
aytmoq — aytıw

Sanaymız

nechta — qansha
bor — bar
beshta — bes dana
sanamoq — sanaw

O'quv qurollari

o'chirg'ich — óshirgish
chizg'ich — sizǵish
kundalik daftar —
kúndelik dápter

bo'r — por
kitob — kitap
qalam — qálem
daftar — dápter
rangli — reńli
aql — aqıl

Reńler

qanday — qanday
oq — aq
qora — qara
qızıl — qızıl
sariq — sarı
yashil — jasıl
ko'k — kók
rang — reń
atirgul — átirgúl, roza
xursand — quwanışlı

Dene aǵzaları

bosh — bas
qo'l — qol

oyoq — ayaq
yuz — bet
tish — tis
soch — shash
ko'z — kóz
qulinq — qulaq
til — til
lab — erin
burun — murın
qosh — qas
toza — taza
artmoq — sıpırıw
tozalamoq — tazalaw

Kiyimler

ko'ylak — kóylek
shim — shalbar
kamar — qayıs
paypoq — shulıq
etik — etik
yangi — taza, jańa
eski — eski, góne
kichik — kishi
to'n — ton, shapan
do'ppi — taqıya
tikmoq — tigiw

Jıl máwsimleri

fasl — máwsim
hozir — házir
qish — qıs
bahor — báhár
yoz — jaz
kuz — gúz
yomg'ir — jawın
yana — jáne
daraxt — terek
gullamoq — gúllew
qor — qar
sovıq — suwiq
issıq — issı, jılı

Hápte kúnleri

bugun — búgin
oy — ay
kecha — keshe
hafta — hápte
ertaga — erteń
kun — kún
dushanba — dúyshembi
seshanba — siyshembi
chorshanba — sárshembi
payshanba — piyshembi

juma — juma
shanba — shembi
yakshanba — ekshembi

Aziq-awqatlar

nonushta — azanǵı
awqat
tushlik — túslık
kechqurun — keshqurın
kechki ovqat — keshki
awqat
asal — pal
sharbat — sherbet
qand — qant

sariyog' — sarımay
ichmoq — ishiw
shirin — mazalı
sho'rva — sorpa
yemoq — jew

İdislər

idish — idis
qoshiq — qasıq
sanchqi — shanışhqı
qo'ymoq — quyw
qayerda — qay jerde
pichoq — pıshaq

Mundarija

Tanishuv	3
A, O, N harflari	4
T, M harflari	5
I harfi	7
B, L harflari	8
K harfi	10
R harfi	11
O', D harflari	12
U harfi	14
Y harfi	15
E harfi	16
G harfi	17
Ng harfi	18
S harfi	19
H, X harflari	20
P harfi	22
Q harfi	23
Sh, Ch harflari	24
J harfi	26
G' harfi	27
Z harfi	28
F harfi	29
V harfi	30
«'» tutuq belgisi	31

Yangi yil.....	32
Sanaymiz	36
O'quv qurollari	40
Ranglar	44
Tana a'zolari	49
Kiyimlar.....	53
Yil fasllari	57
Hafta kunlari	62
Oziq-ovqatlar.....	66
Idishlar	71
Nutqiy mavzular bo'yicha o'zbekcha-qoraql-poqcha lug'at.....	74

O'quv nashri

**ABDUROZIQ RAFIYEV, GULNORA MUHAMMADJONOVA,
TURG'UN TOSHPO'LATOV**

O'ZBEK TILI

Ta'lim rus va qardosh tillarda olib boriladigan maktablarning
2-sinfi uchun darslik

To'rtinchи nashr

(Qoraqalpoq tilida)

Original-maket «O'zbekiston» nashriyot-matbaa ijodiy
uyida tayyorlandi. 100011, Toshkent, Navoiy ko'chasi, 30.

Muharrir *T. Mirzayev*
Badiiy muharrir *H. Outlukov*
Rassom *A. Bahromov*
Öex.muharrir *L. Xijova*
Musahhih *M. Ishonxonova*
Sahifalovchi *N. Ahmedova*

Nashriyot litsenziyasi Al 1 158. 14.08.2009.
Bosishga 2018-yil 10-mayda ruxsat etildi. Bichimi 70x90^{1/16}.
Ofset qog'ozি. «Virtec Pragmatica UZ» garniturasida ofset bosma usulida
bosildi. Kegl 16, 14. Shartli bosma tabog'i 5,85. Nashr tabog'i 6,08.
12049 nusxada chop etildi. Buyurtma 1 128-18.

O'zbekiston Matbuot va axborot agentligining «O'qituvchi» nashriyot-matbaa
ijodiy uyida chop etildi. Óoshkent – 206, Yunusobod tumani,
Yangishahar ko'chasi, 1-uy.

**Ijaraga beriladigan darslik holatini
ko'rsatuvchi jadval**

T/r	O'quvchining ismi, familiyasi	O'quv yili	Darslikning olingandagi holati	Sinf rah- barining imzosi	Darslikning topshirilgan- dagi holati	Sinf rah- barining imzosi
1						
2						
3						
4						
5						
6						

**Darslik ijara ga berilib, o'quv yili yakunida qaytarib
olinganda yuqoridagi jadval sinf rahbari tomonidan
quyidagi baholash mezonlariga asosan to'ldiriladi:**

Yangi	Darslikning birinchi marotaba foydalanishga berilgandagi holati.
Yaxshi	Muqova butun, darslikning asosiy qismidan ajralmagan. Barcha varaqlari mavjud, yirtilmagan, ko'chmagan, betlarida yozuv va chiziqlar yo'q.
Qoniqarli	Muqova ezilgan, birmuncha chizilib, chetlari yedirilgan, darslikning asosiy qismida ajralish holati bor, foydalanuvchi tomonidan qoniqarli ta'mirlangan. Kî 'chgan varaqlari qayta ta'mirlangan, ayrim betlariga chizilgan.
Qoniqarsiz	Muqova chizilgan, yirtilgan, asosiy qismidan ajralgan yoki butunlay yo'q, qoniqarsiz ta'mirlangan. Betlari yirtilgan, varaqlari yetishmaydi, chizib, bo'yab tashlangan. Darslikni tiklab bo'lmaydi.